Meddelande 201

Meddelande från kommissionen - TRIS/(2024) 1541

Direktiv (EU) 2015/1535

Anmälan: 2023/0543/FI

Vidarebefordran av den anmälande medlemsstatens (Finland) svar på synpunkter (5.2) från European Commission.

MSG: 20241541.SV

1. MSG 201 IND 2023 0543 FI SV 19-12-2023 13-06-2024 FI ANSWER 19-12-2023

2. Finland

3A. Työ- ja elinkeinoministeriö
Työllisyys ja toimivat markkinat -osasto
PL 32
FI-00023 VALTIONEUVOSTO
maaraykset.tekniset.tem@gov.fi
puh. +358 29 504 7022

3B. Sosiaali- ja terveysministeriö
Turvallisuus- ja terveysosasto
PL 33
FI-00023 VALTIONEUVOSTO
Jari.Keinanen@gov.fi, Mirka-Tuulia.Kuoksa@gov.fi

4. 2023/0543/FI - C50A - Livsmedel

5.

6. Kommissionen lämnade en synpunkt den 15 december 2023 om en ändring av den finska lagstiftningen om alkohol. (Anmälan 2023/543/FI). Vi tackar kommissionen för dess synpunkter. Utkastet till lag har ändrats mot bakgrund av kommissionens synpunkter genom komplettering av motiveringen i förslaget och bedömningen av åtgärden i förhållande till artiklarna 34 och 36 i EUF-fördraget.

I sin anmälan angav kommissionen att det inte kan uteslutas att ändringen, som syftar till att avskaffa monopolrättigheterna för starkare alkoholdrycker, ändå skulle kunna leda till att jästa produkter gynnas i förhållande till drycker där alkohol framställs genom andra metoder. Mot bakgrund av artikel 37 i EUF-fördraget skulle detta kunna leda till att produkter av finskt ursprung de facto gynnas om de är överrepresenterade på marknaden för jästa drycker. I sin anmälan uppmanade kommissionen också de finska myndigheterna att analysera det anmälda utkastets potentiella påverkan på konkurrensen och säkerställa att den nationella åtgärden inte leder till indirekt diskriminering av importerade produkter.

Som svar på kommissionens anmälan har konsekvensbedömningarna och motiveringarna till den föreslagna lagen kompletterats med en mer utförlig beskrivning av effekterna på konkurrensen i förslaget och en bedömning av förslaget i förhållande till artiklarna 34 och 36 i EUF-fördraget.

Enligt artikel 34 i EUF-fördraget ska kvantitativa importrestriktioner samt åtgärder med motsvarande verkan vara förbjudna mellan medlemsstaterna. Enligt artikel 36 i EUF-fördraget ska artikel 34 i EUF-fördraget dock inte hindra

sådana förbud mot eller restriktioner för import, export eller transitering som grundas på hänsyn till allmän moral, allmän ordning eller allmän säkerhet eller intresset att skydda människors och djurs hälsa och liv, att bevara växter, att skydda nationella skatter av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde eller att skydda industriell och kommersiell äganderätt. Sådana förbud eller restriktioner får dock inte utgöra ett medel för godtycklig diskriminering eller innefatta en förtäckt begränsning av handeln mellan medlemsstaterna.

Den föreslagna ändringen minskar faktiskt det nationella monopolets omfattning jämfört med gällande lagstiftning. Enligt den gällande alkohollagen får alkoholhaltiga drycker som innehåller högst 5,5 volymprocent etylalkohol säljas i detaljhandeln och det statligt ägda alkoholföretaget har ensamrätt att sälja alkoholhaltiga drycker som överstiger denna gräns. Ändringsförslaget syftar därför till att utvidga den fria rörligheten för alkoholhaltiga drycker och minska restriktionerna för import av alkoholhaltiga drycker. Ändringen skulle dock endast liberalisera jästa alkoholhaltiga drycker som innehåller mellan 5,5 och 8,0 volymprocent etylalkohol för detaljhandelsförsäljning, vilket skulle innebära att alkoholhaltiga drycker som framställts genom andra metoder får en annan ställning i förhållande till dessa jästa drycker som föreslås undantas från systemet med ensamrätt.

I förslaget beskrivs andelen inhemska och utländska produkter av jästa alkoholhaltiga drycker och alkoholhaltiga drycker som framställs genom andra metoder som säljs i Finland. Syftet med detta är att visa att förslaget skulle öppna upp utländska marknader i förhållande till gällande lagstiftning och att den begränsning som grundas på produktionsmetod i själva verket inte skulle diskriminera medborgare i medlemsstaterna eller gynna inhemskt producerade produkter. När det gäller jästa produkter var något mer än hälften av de ölsorter som såldes av det statligt ägda alkoholföretaget utländska, och för viner var andelen importerade produkter ännu större.

För närvarande är blanddrycker med en alkoholhalt på mellan 5,6 och 8,0 volymprocent i det produktsortiment som erbjuds av det statligt ägda alkoholföretaget Alko en huvudsakligen inhemsk produktgrupp. Andelen inhemskt producerade blanddrycker som Alko sålde 2023 utgjorde omkring 92 % av den totala försäljningen av blanddrycker. De produktgrupper som föreslås liberaliseras för detaljhandelsförsäljning består för närvarande huvudsakligen av importerade produkter i Alko-sortimentet. När det gäller öl var något mer än hälften av de ölsorter som såldes av Alko utländska och för viner vara andelen importerade produkter ännu större. Andelen inhemskt producerade produkter som säljs i t.ex. livsmedelsbutiker när det gäller de produkter som berörs kommer sannolikt inte att ändras i någon större utsträckning till följd av lagstiftningsförslaget. Begränsningen av produktionsmetoden anses därför inte gynna inhemska produkter framför importerade produkter. När det gäller blanddrycker skulle lagstiftningen inte ändras jämfört med den nuvarande rättsliga situationen och den nuvarande föreskriften behandlar inhemska och utländska aktörer på samma sätt – dvs. att försäljningen av blanddrycker skulle fortsätta att ske inom ramen för det statligt ägda alkoholföretagets system med ensamrätt, där både inhemska aktörer och aktörer i andra EU-medlemsstater behandlas lika enligt avsnitt 25 i alkohollagen.

Enligt kommissionen förefaller den åtgärd som grundas på det anmälda utkastet, det vill säga begränsningen med grund i framställningsmetoden för alkoholhaltiga drycker, vara grundad i rent hypotetiska överväganden. På grundval av kommissionens anmälan har konsekvensbedömningen i förslaget kompletterats med en tydligare beskrivning av bakgrunden till och effekterna av syftet med begränsningen med grund i produktionsmetoden. I konsekvensbedömningen i förslaget har det framhållits att även om alkoholkonsumtion är skadlig för ungdomar oavsett dryckesslag, tyder den allmänna preferensen för finska ”long drinks” (blanddrycker) bland minderåriga flickor på att möjligheten att sälja starkare long drinks i livsmedelsbutiker sannolikt kommer att öka flickors alkoholkonsumtion. Detta antagande stöds av slutsatserna om effekterna av alkohollagen, vilken trädde i kraft 2018. Totalt sett har alkoholkonsumtionen bland unga finländare minskat relativt stadigt sedan millennieskiftet, även om trenden avstannade mellan 2017 och 2019, och den mängd alkohol som konsumeras vid ett och samma tillfälle ökade, särskilt för flickor, efter lagändringen. Ändringen av alkohollagen har visat sig ha lett till en ökning av konsumtionen av blanddrycker bland särskilt flickor (Lintonen et al., 2020).

Australien införde 2008 en särskild skatt på blanddrycker i syfte att minska de skador som är kopplade till ungdomars alkoholkonsumtion. Detta ledde till en avsevärd minskning av antalet öppenvårdsbesök till följd av alkoholkonsumtion, särskilt bland unga kvinnor (Gale et al., 2015). Det är således möjligt att förutsäga att begränsningen med grund i

produktionsmetoden skulle kunna uppnå det underliggande målet att förebygga skadliga effekter av alkohol på ungdomars, och särskilt flickors, hälsa, och förslaget skulle därför vara proportionerligt och godtagbart på grundval av artikel 36 i EUF-fördraget.

I sin anmälan angav kommissionen även att mer specifika undersökningar borde genomföras för att styrka och stödja påståendet att bibehållandet av ett mer restriktivt system för försäljning av destillerade drycker med samma alkoholhalt skulle vara motiverat med hänsyn till målet att skydda unga kvinnliga konsumenters hälsa och att bevisa att det finns ett orsakssamband och således att begränsningen är lämplig.

I detta skede har ny specificerad forskning ännu inte genomförts, eftersom det inte är lämpligt att genomföra forskning av hög kvalitet inom en mycket snäv tidsfrist. Regeringens förslag innehåller dock en beskrivning av en studie som publicerades 2015 om effekterna på ungdomars alkoholkonsumtion av en särskild skatt på blanddrycker som Australien införde 2008. Enligt studien ledde skatten på blanddrycker till en markant minskning av antalet öppenvårdsbesök till följd av alkoholkonsumtion, särskilt bland unga kvinnor. Resultaten av studien tyder på att en begränsning av försäljningen av blanddrycker är relevant för att förebygga alkoholrelaterade hälsoskador för unga kvinnor. Institutet för hälsa och välfärd (THL) kommer att övervaka de sociala och hälsorelaterade effekterna av reformen, inbegripet dess effekter på ungdomars alkoholkonsumtion.

****

Europeiska kommissionen
Kontaktadress Direktiv (EU) 2015/1535
e-post: grow-dir2015-1535-central@ec.europa.eu